Gemeente Waterland

Monnickendam, 12 oktober 2021

Nummer:	345-214
Portefeuillehouder:	Wethouder A. van de Weijenberg
Contact via:	Cluster Regio (Team Ruimte)
Wettelijke grondslag voor raadsbevoegdheid:	Het klimaatakkoord/artikel 108 Gemeentewet

Aan de Raad

Onderwerp: Vaststelling Transitievisie Warmte Waterland

Voorstel

1. De Transitievisie Warmte Waterland vast te stellen (bijlage 1).
2. Van de resultaten van de enquête aardgasvrij Waterland kennis te nemen (bijlage 3).

Inleiding

In het Klimaatakkoord heeft de rijksoverheid besloten dat men de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 49 procent wil verminderen ten opzichte van 1990. Om daaraan bij te dragen zijn gemeenten verplicht om voor 1-1-2022 een Transitievisie Warmte vast te stellen. Met de Transitievisie Warmte (warmtevisie) geeft de gemeente samen met medeoverheden, samenwerkingspartners, inwoners en het bedrijfsleven een eerste invulling aan een deel van de doelstellingen en maatregelen uit het Klimaatakkoord.

Waterland staat voor een grote opgave. Op dit moment bestaat ongeveer 80% van de totale energievraag in Waterland uit het gebruik van aardgas in de gebouwde omgeving. Die warmtevraag moet op een andere manier ingevuld worden. Deze warmtevisie leidt tot een centraal kader en gezamenlijk beeld voor de aanpak van deze grote opgave in Waterland.

Op basis van een analyse zijn kansrijke gebieden geïdentificeerd en is een tijdspad opgesteld waarin de wijken wordt ingaan en de kansen verder worden verkend. Op die manier kan samen met bewoners en met professionele stakeholders een eerste slag worden gemaakt in het transitiegereed maken (voorbereid op een aardgasvrije toekomst) van eerste gebieden.

Met deze warmtevisie wordt inzicht gegeven in de totale opgave, kansrijke oplossingen en een logisch volgorde en tempo voor het aardgasvrij maken van Waterland. Met deze warmtevisie als basis kan gestart worden met het aardgasvrij maken van Waterland. Eén van de maatregelen die uiteindelijk leidt tot het verlagen van de CO2-uitstoot.

De warmtetransitie staat nog aan het begin en ontvouwt zich in stap voor stap. Zowel nationaal als regionaal en lokaal zijn er continu nieuwe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de transitie in Waterland. Ook technische ontwikkelingen staan niet stil. Flexibiliteit in de uitvoering is dus belangrijk.

Deze warmtevisie geeft focus en richting maar is geen eindpunt en dient op basis van ontwikkelingen herijkt te worden. De warmtevisie zal in principe eens in de 5 jaar geactualiseerd worden. Hierdoor is het mogelijk periodiek de voortgang te volgen en op tijd bij te sturen als blijkt dat het einddoel of de tussendoelen buiten beeld raken.

Kosten
De warmtetransitie zal om grote investeringen vragen van de overheid maar ook binnen de samenleving. De transitie vraagt namelijk om investeringen voor isolatie, installaties of de aanleg van nieuwe warmtebronnen en infrastructuur. Betaalbaarheid is één van de criteria om draagvlak te vinden. Een ander zwaarwegend criterium is het kiezen van een aardgasvrije techniek met de laagste maatschappelijke kosten. In de warmtevisie wordt naast de keuze voor de meest duurzame oplossing ook aangestuurd op de laagst maatschappelijke kosten voor bewoners, bedrijven en alle belanghebbenden. Soms is dat echter niet genoeg om de overstap betaalbaar te maken en zijn er subsidies en financieringsregelingen nodig om het voor iedereen mogelijk te maken mee te doen.

De gemeente Waterland heeft voor nu met het duurzaamheidsfonds een belangrijke eerste stap gezet, er valt echter niet uit te sluiten dat er op termijn nog aanvullend geld beschikbaar dient te worden gesteld om de in de visie voorgenomen doelen te behalen.

Participatie
De warmtevisie is door diverse afdelingen van de gemeente opgesteld in een projectgroep samen met belangrijke samenwerkingspartners: netbeheerder Liander, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de woningcorporaties en PWN. Daarnaast is op 23 juni 2020 uw gemeenteraad geïnformeerd over het proces van de warmtevisie en heeft uw raad onder meer een aantal uitgangspunten meegegeven aan de projectgroep. Tot slot waren ook de Inwoners van Waterland uitgenodigd om een bijdrage te leveren aan het opstellen van deze warmtevisie. Zo was er een digitale inwonersavond op 2 november 2020. Deze avond werd bezocht door een beperkte groep van ongeveer tien belangstellenden. Daarnaast hebben in het voorjaar van 2021 ongeveer 1500 inwoners hun reactie achtergelaten door middel van een digitale/analoge enquête. De resultaten hiervan zijn verwerkt in de visie.

Argumenten

1. *Door in te stemmen met de Transitievisie Warmte kiest de gemeente voor een doelstelling van 33% gasbesparing tot 2030 (en de daarmee gepaarde CO2 besparing) over de gehele woningvoorraad en zet de gemeente in op een betaalbare en gefaseerde transitie richting een energieneutraal Waterland in 2050.*
   In de warmtevisie is richting 2030 voor een belangrijk deel gekozen voor de inzet op energiebesparing/isoleren. Deze besparing dient te worden gerealiseerd door woningeigenaren te stimuleren om te gaan isoleren, elektrisch te gaan koken en andere vormen van energiebesparing toe te passen. Daarmee worden de woningen in Waterland alvast voorbereid op een aardgasvrije toekomst (transitiegereed). Om in 2050 aardgasvrij te zijn moet er in Waterland namelijk worden toegewerkt naar een aardgasreductie die gemiddeld gelijk is aan 227 woningen (van de 6800) per jaar. Waterland streeft in de eerste fase tot 2030 naar het gemeentebreed reduceren van het gemiddelde energielabel om zo de eerste wijken transitie gereed te maken, waarna over het daadwerkelijk afsluiten van aardgas kan worden nagedacht.

2. *Door in te stemmen met de Transitievisie Warmte selecteert de gemeente een aantal kansgebieden waar verder kan worden gedacht dan alleen energiebesparing/isoleren.*
   Op de middellange termijn kan verder worden gedacht dan alleen energiebesparing/isoleren. De volgende wijken zijn in een eerste verkenning op basis van de gezamenlijke selectie criteria (laagst maatschappelijke kosten, geplande investeringen en draagvlak en haalbaarheid) naar voren gekomen als kansgebied:
   1. Collectieve warmteoplossing in Markgouw (corporatiebezit) en Galgeriet, Monnickendam
   2. Collectieve aanpak voor all-electric in Wagengouw, Broek in Waterland
   3. Pilot gebiedsgerichte aanpak Watergang met koplopers

   Of de volgende stappen in deze kansgebieden daadwerkelijk haalbaar zijn, zal de komende jaren moeten blijken uit vervolgonderzoek en een verdere verkenningen.

3. *Door in te stemmen met de warmtevisie ontstaat er duidelijkheid voor inwoners/vastgoedeigenaren en samenwerkingspartners over hoe de warmtetransitie er in Waterland de komende jaren uit gaat zien.*
   Voor inwoners/vastgoedeigenaren en samenwerkingspartners is het van belang om een eerste tijdslijn te hebben van de energietransitie in Waterland gelet op investeringen die zij doen. Voor een inwoner zo blijkt uit de enquêteresultaten is het bijvoorbeeld handig om te weten of zijn of haar woning de komende 10 jaar nog door middel van een cv ketel kan worden verwarmd (Bijlage 3 en 4). Voor de netbeheerder geeft de warmtevisie duidelijkheid wanneer deze de benodigde investeringen in netverzwaring dient te doen gelet op de verwachte toename van bijvoorbeeld all-electric oplossingen in een specifieke wijk.
4.

Kanttekeningen
nvt.

Financiële toelichting
De stap van het aardgas naar duurzame warmte kan niet kosteloos worden gezet. De Rijksoverheid speelt een belangrijke rol om de overstap naar aardgasvrije buurten financieel haalbaar te maken. Zo steekt het rijk o.a. geld in de pilot aardgasvrije wijken. Hoe die kosten verdeeld worden en hoe de transitie naar aardgasvrij betaalbaar is een vraagstuk dat op landelijk niveau moeten worden opgelost. De verwachting is dat de Rijksoverheid de komende jaren aanvullende middelen beschikbaar stelt voor deze opgave, het is echter nog onduidelijk wanneer en hoeveel. Deze extra middelen zijn nodig om de warmtetransitie betaalbaar te maken. Het gaat daarbij voor de gemeente zowel om proceskosten als uitvoeringskosten. Naar verwachting zal de gemeente daarvoor door het rijk worden ondersteund doormiddel van het gemeentefonds en directe subsidies.

In hoofdstuk 5 van de visie is een 'handreiking tot uitvoering' gedaan m.b.t. hoe onder andere de financiering er uit kan komen te zien. Hiervoor kan op een later moment in de gemeentelijke begrotingscyclus een afweging worden gemaakt over dekking, subsidiemogelijkheden en samenwerking met samenwerkingspartners.

Communicatie
1. De infographic met de enquêteresultaten zal worden gedeeld met inwoners die hun emailadres bij de gemeente hebben achtergelaten (en hiermee hebben ingestemd).
2. De gemeente plaatst een nieuwsbericht/communicatieve samenvatting van de visie m.b.t. tot de vaststelling op de website.
3. De gemeente plaatst de infographics en de visie op de website.

Burgemeester en wethouders,

drs. E.G.H. Dijk MPM
gemeentesecretaris/algemeen directeur

drs. M.C. van der Weele
burgemeester

Bijlagen:
1. Transitievisie Warmte Waterland
2. Infographic TVW Waterland
3. Resultaten enquête Aardgasvrij Waterland figuren en open vragen
4. Infographic enquête Waterland Aardgasvrij
5. Concept-Raadsbesluit